

Қазақстан 2050

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ХИМИЯ ЖӘНЕ ХИМИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ ХИМИИ И ХИМИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ
FACULTY OF CHEMISTRY AND CHEMICAL TECHNOLOGY

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 года

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2021

ХИМИЯ ЖӘНЕ ХИМИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ ХИМИИ И ХИМИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ
FACULTY OF CHEMISTRY AND CHEMICAL TECHNOLOGY

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021 жыл

МАТЕРИАЛЫ
международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 года

MATERIALS
International Scientific Conference
of Students and Young Scientists
«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2021

ТАСПАШӨП ӨСІМДІГІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫН ҰСЫНУ

Тұрған Г.Н.

Ғылыми жетекші: х.ғ.д., профессор Бурашева Г.Ш.

Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті
gulnur_turgan@mail.ru

Заманауи медицина саласында адам боласының қажеттілігі үшін барлық заттарды табиғи заттардан алу маңызды. Бұл дәстүрлі медицинада бұрыннан қолданылып келе жатқанымен биологиялық белсенді заттары жақсы зерттеле қоймаған еді. Синтез арқылы алынып, дайындалған дәрілік заттар ағзада жанама әсер беру ықтималдығы жоғары. Сол себепті осы салада өсімдік шикізаты негізінде алу маңызды қызметтері атқарады.

Осы зерттеудің өзектілігі Қазақстан Республикасының Фармацевтік өнеркәсібінің өсімдік тектес жаңа тиімді құралдарға мұқтаждығына байланысты. Осыған байланысты отандық медицинаның қажеттіліктерін қамтамасыз ету үшін жергілікті «таспашөп» *Arctostaphylos uva-ursi* өсімдік объектісін зерттеу маңызды міндет болып табылады.

Таспашөп өсімдігі – дәстүрлі медицинада көп қолданыла бермейді. Себебі оны жинау, кептіру және сақтау кезінде арнайы жағдайлар жасалынуы керек. Өсімдік емдік қасиеттерге не көптеген бағалы элементтерден тұрады. Шөп бүйрекке дезинфекциялық әсер етеді және қабыну белгілерін кетіреді. Ал дезинфекциялау әрекеті гидрохининнің болуы салдарынан болады, ол арбутиннің ыдырауы кезінде пайда болады. Таза глюкозид арбутин күшті диуретикалық әсерге ие.

Таспашөп өсімдігінің құрамынан биологиялық белсенді заттардың сандық, сапалық мөлшердері анықталды. Әртүрлі пайызда сулы-этанолдан (30% 50% 80%) алынған сығындымыздың сапалық құрамын екі және бір жүйелі қағазды хроматография әдісі арқылы анықталынды. Өсімдік құрамындағы биологиялық белсенді заттар: ылғалдылығы – 4,79% , күлділігі -3,48%, экстрактивті заттар - 52,5%, бос органикалық қышқылдар-5,6% , тері илегіш заттар – 32,3%, сапониндер-0,9%, кумариндер-0,16% .

Биологиялық белсенді заттарды алу және бөлу үшін алдын ала өлшенген, ұнтақталған құрғақ шикізатты бөлме температурасында тұндыру әдісімен 30, 50, 80% – тік сулы этил спиртімен экстракция жүргізілді. Ең тиімді экстрагент 50%-тік сулы спирт экстрактісі. Ары қарай еріткіштермен өсімдікті мацерация , ультрадыбысты өңдеу экстракция және CO₂ жоғары критикалық флюидті экстаркция әдісі арқылы сығынды алынды. Сығындыларға сапалық сараптауды түрлі бақылаушылар және спецификалық айқындағыштар арқылы 2 жүйелі қағазды хроматография көмегімен жүргізеді. Хроматографияда келесі ерітінділерді қолдандық: бутанол-сірке қышқылы-су (40:12.5:29) және сірке қышқылы (8%). Арнайы сапалық айқындағыштар – аммиак, алюминий хлориді, ЖАК – көмегімен биологиялық белсенді заттардың негізгі топтарына фитохимиялық талдау жүргіздік.

ELYTRIGIA REPENS ӨСІМДІГІНЕН ПОЛИФЕНОЛДЫ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫН УСЫНУ Дүйсенкулова А.Ш.	141
ТУРАКТЫ МУНАЙ ЭМУЛЬСИЯСЫНЫҢ ТУЗЛУ ІНІҢ ФИЗИКА-ХИМИЯЛЫҚ ЗАҢДЫЛЫҚТАРЫН ЖӘНЕ ЭМУЛЬСИЯЛАРДЫ БУЗУ ЖӘНЕ ЗЕРТТЕУ Ермеубаева Г.Т., Жанбырбаева Л.Д.	142
ПОЛУЧЕНИЕ КОКСА УЛУЧШЕННОГО КАЧЕСТВА ГИДРОБЛАГОРАЖИВАНИЕМ КАМЕННОУГОЛЬНОЙ СМОЛЫ Zhaksylyk B. A.	143
ARYLSULFOCHLORINATION OF β -AMINOPROPYLOAMIDOXI-MES USING DIISOPROPYLETHYLAMINE AND <i>para</i> -TOLUENE SULFOCHLORIDE Жеңісбек Ш.	144
PUROLITE АННИОНТІНЕ МЫСТЫҢ ИОН АЛМАСУ СОРЫҢІЯСЫН ЗЕРТТЕУ Исенова С. Н.	145
ИССЛЕДОВАНИЕ ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКИХ СВОЙСТВ СОПОЛИМЕРОВ НА ОСНОВЕ 2-ГИДРОКСИЭТИЛАКРИЛАТА Искендірова А.К.	146
АҒЫНДЫ СУЛАРДЫ МУНАЙ ӨНІМДЕРІНЕН ТАЗАРТУ ҮШІН ВЕРМИКУЛИТТІ СОРБЕНТТІ КОЛДАНУ ТІМДІЛІГІ Кусанова К.М.	147
АМИНОКІСЛОТНЫЙ И ВИТАМИННЫЙ СОСТАВ ПЛОДОВ РАСТЕНИЯ CRATAEGUS LAEVIGATA Қайыржанова К.Б., Суйыбаева С.М.	148
ЖАНҒЫШ ТАҚТАТАСТАРМЕН АУЫР МУНАЙ ҚАЛДЫҚТАРЫНЫҢ ҚОСПАСЫН ТЕРМОХИМИЯЛЫҚ ӨҢДЕУ Maksotova K.S., Iniyatova G.B., Smagulova I.A., Bakirova B.S.	149
FORMATION OF THE P-O BOND IN THE CATALYTIC REACTION OF OBTAINING ORGANIC MATERIALS Мамырхан Д.Б.	150
ЦИКЛОЛЕФИНДЕРДІ МЕТАЛКОМПЛЕКСТІ КАТАЛИЗАТОРЛАР ҚАТЫСЫНДА ГИДРОАЛКОКСИКАРБОНІДЕУ Мұратбеков Д. Қ.	151
ГИДРОГЕНИЗАЦИЯ РЕАКЦИЯСЫ ҮШІН РУТЕНИЙ КАТАЛИЗАТОРЛАРЫНЫҢ ҚАСИЕТТЕРІН ЗЕРТТЕУ Мұхан Д. Н.	152
3,5-ДИМЕТИЛЕНОКСИТЕТРАГИДРОПИРАН-4-ОН ОКСІМІ ТУЫҢДЫЛАРЫ	153

Мухтарова Н.М., Шевелова Ю.А.	
МАКРО- И МИКРОЭЛЕМЕНТНЫЙ СОСТАВ НАДЗЕМНОЙ ЧАСТИ РАСТЕНИЯ DATURA STRAMONIUM	154
Насып Ж. Қ., Сағымдықов Ж. А.	
МУНАЙ ШИҚЗАТЫНЫҢ АШЫҚ ДИСТИЛЛЯТЫНЫҢ ӨНІМДІЛІГІН АРТТЫРУ ӘДІСІ	155
Нусибекова А.Ә.	
УПАКОВОЧНЫЕ МАТЕРИАЛЫ С АНТИБАКТЕРИАЛЬНЫМИ СВОЙСТВАМИ НА ОСНОВЕ ПОЛИЛАКТИДА И НАНОЧАСТИЦ ДИОКСИДА ТИТАНА	156
Ормантеева А.М.	
ОРГАНОСАЗДАР АЛУДЫН ТЕХНОЛОГИЯСЫН ДАМЫТУ	157
Omirezakova A.T., Sulaimenova A.A., Muratbekova A.B., Smagulova I.A., Bakirova B.S.	
MODERN TECHNOLOGY OF ORGANOPHOSPHORIC COMPOUNDS PRODUCTION	158
Отышшиев Ү.В.	
HYDROREFINING OF COAL TAR DURING PRE-OZONATION	159
Рахмет А. Н., Османова А.К.	
САЗДЫ МАТЕРИАЛДАР НЕГІЗІНДЕ ЖОҒАРҒЫ КЕУЕКТІ ТАСЫМАЛДАУШЫЛАР АЛУ ШАРТТАРЫН ЗЕРТТЕУ	160
Садыхова М.Е.	
СІНТЕЗ И ИССЛЕДОВАНИЕ АНТИБАКТЕРИАЛЬНЫХ СВОЙСТВ ЛЬНЯНЫХ МАТЕРИАЛОВ МОДИФИЦИРОВАННЫХ НАНОЧАСТИЦАМИ ДИОКСИДА ТИТАНА	161
Сағұтқожа С.К.	
КӨДІМГІ ЖҮПАРҮЛ ӨСІМДІГІНЕН СУБСТАНЦИЯ АЛУ ЖОЛЫН УСЫНУ	162
Тасенова Б.С.	
МУНАЙДЫ ЫҒЫСТЫРЫП ШЫҒАРУ ҮШІН БАЗ-ПОЛИМЕР ҚОСПАЛАРЫ	163
Тасмағамбетова Г.Е.	
АМИНОКІСЛОТНЫЙ, ЖІРНОКІСЛОТНЫЙ И ВИТАМИННЫЙ СОСТАВ ПЛОДОВ РАСТЕНИЯ ROSA CANINA	164
Тим Ю.Е.	
ОТРАБОТКА МЕТОДОВ ТЕХНОЛОГИИ ПЕРЕРАБОТКИ РАСТИТЕЛЬНОГО СЫРЬЯ НА ОСНОВЕ РАСТЕНИЯ РОДА MYRICARIA	165
Turekhanova A.S.	
DEVELOPMENT OF TECHNOLOGY AND STUDY OF CHEMICAL COMPOSITION OF KAZAKH BLACK SOAP USING PLANT RESOURCES	166
Тұрған Г.Н.	
ТАСПАШӨП ӨСІМДІГІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫН УСЫНУ	167
Усенов Н.К., Шомайбаева М.	
«ШУБАРКӨЛЬ» КЕН ОРНЫ КӨМІРІН ӨҢДЕУ АРҚЫЛЫ АЛЫНҒАН БІРІНШІЛІК ТАС КӨМІР ШАЙЫРЫНЫҢ ФИЗИКА-ХИМИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІ	168
Файзуллаев С., Толқын Г.	
ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ ТЕМПЕРАТУРЫ НА ВЯЗКОСТЬ МОДЕЛЬНЫХ НЕФТЯНЫХ ЭМУЛЬСИЙ И ОПРЕДЕЛЕНИЕ ИХ ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКИХ ХАРАКТЕРИСТИК	169
Чешен С., Ауталов Д., Әлшібар Е., Қалыбеқызы Н., Сәметбек Е.	
ПРОИЗВОДСТВО СИНТЕЗ-ГАЗА НА НИКЕЛЕВОМ КАТАЛИЗАТОРЕ, ПОЛУЧЕННОГО МЕТОДОМ ГОРЕНИЯ В РАСТВОРЕ	170
Жасенова А.Е.	
ORGANUM ӨСІМДІГІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ ЗАТТАРДЫ АЛУ	171
Рахымтуллаева Д.Т.	
ХИРУРГИЧЕСКИЕ ШОВНЫЕ НИТИ С АНТИБАКТЕРИАЛЬНЫМИ СВОЙСТВАМИ	172
Сайлау Ж.А., Қарибаев М.М.	
ӨСІМДІК МАЙЛАРЫНЫҢ ҚАЛДЫҚТАРЫ НЕГІЗІНДЕ ЖОҒАРЫ САПАЛЫ БИОДИПЕЛЬ АЛУ	173
Бегалиева А.Б.	
РАЗРАБОТКА ПРОИЗВОДСТВА КАПСУЛИРОВАННОЙ ФОРМЫ ПРЕПАРАТА «ЛЕВОМИЦЕТИН»	174
Begaliova A.B.	
CREATION OF THE ENCAPSULATED DOSAGE FORM OF THE DRUG «LEVOMYCETIN»	175

Редакциялық коллегия:

Тасибеков Х.С. (бас редактор), Татықасев Б.Б. (бас редактордың орынбасары),
Дюссбаева М.А. (жауапты хатшы), Шингисова Р.Д., Шевченко А.С.,
Махаева Д.Н., Мылтықбаева Л.К., Толынбеков А.Б., Ертаева А., Тұрған Г.Н.,
Уалханова А., Кишибаев К.К.

«Фараби әлемі» атты студенттер мен жас ғалымдардың халықаралық ғылыми конференция материалдары. Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021 жыл. – Алматы: Қазақ университеті, 2021. – 246 б.

ISBN 978-601-04-5238-9